

RINOLALIE A PALATOLALIE

VÝBĚR ZE SNÍMKŮ – ZDROJE A DALŠÍ INFORMACE BUDOU DOPLNĚNY VE
VÝUCE

VELOFARYNGEÁLNÍ ZÁVĚR (VFZ)

- regulace přenosu zvukové energie do nosní a ústní dutiny při řeči
- koordinovaná, rychlá a kompletní funkčnost
- všechny struktury patra, hltanu a bezprostředního okolí, které se podílejí na zabezpečení jeho funkcí
- nutné pro řeč, barvu hlasu, hlas mluvní i zpěvní, pískání, polykání, foukání a sání

FUNKCE UVEDENÝCH STRUKTUR

- **primární funkce**
- **respirační a polykací**

- **sekundární funkce**
- **řečová**

VELOFARYNGEÁLNÍ INSUFICIENCE – VFI

- stav, kdy měkké patro a svalovina hltanu v při nemohou tvořit optimální závěr mezi orofaryngem a nazofaryngem
- porušení rovnováhy mezi oralitou a nazalitou

RINOLALIE

- narušení komunikační schopnosti, které postihuje zvuk řeči i artikulaci
- míra nosní rezonance závisí na síle patrohltanového závěru a na prostornosti rezonančních dutin

DĚLENÍ RINOLALIE – TERMINOLOGIE

hyponazalita

- huhňavost uzavřená
- rhinophonia clausa

hypernazalita

- huhňavost otevřená
- rhinophonia aperta

smíšená forma

- rhinophonia mixta

HYPERNAZALITA

- patologicky zvýšená nosovost
- narušeny jsou vokály I a U
- silné nosní zabarvení všech orálních hlásek
- otvor větší než 6 mm

ETIOLOGIE – PŘÍČINY ORGANICKÉ

vrozené

- rozštěpy TP a MP
- submukózní rozštěp patra
- vrozeně zkrácené patro
- nedostatečný vývoj svalstva MP
- nepravidelný vývoj svalstva MP

ETIOLOGIE – PŘÍČINY ORGANICKÉ

- získané
- centrální obrny
- periferní obrny
- obrny měkkého patra po CMP
- dále po operacích a nádorových onemocněních

PŘÍČINY FUNKČNÍ

- snížená činnost svalstva VFZ při dlouhodobém onemocnění a oslabení
- hysterie a neurózy
- mentální postižení
- sluchové postižení
- návyk – po adenotomii a tonzilektomii
- důsledek nesprávného mluvního vzoru

HYPORINOLALIE

- patologicky snížená nosovost
- omezení nebo zmenšením prostornosti rezonančních dutin
- temný rýmový zvuk řeči
- omezené dýchání nosem s následným dýcháním ústy
- poruchy čichu
- m, n, ň – b, d, d'

ETIOLOGIE – PŘÍČINY ORGANICKÉ

vrozené

- úzké nosní průduchy
- deformace obličeje
- vybočená nosní přepážka

získané ETIOLOGIE – PŘÍČINY ORGANICKÉ

- zduření nosní sliznice při akutní nebo chronické rýmě
- nádory
- cysty
- polypy
- hypertrofie nosní mandle

funkční příčiny

- poruchy svalstva vela způsobující zvýšenou činnost a sílu VFZ

SMÍŠENÁ RINOLALIE

- kombinace hypernazality a hyponazality
- velofaryngeální závěr je nedostatečný
- zároveň je překážka v nosní nebo nosohltanové dutině

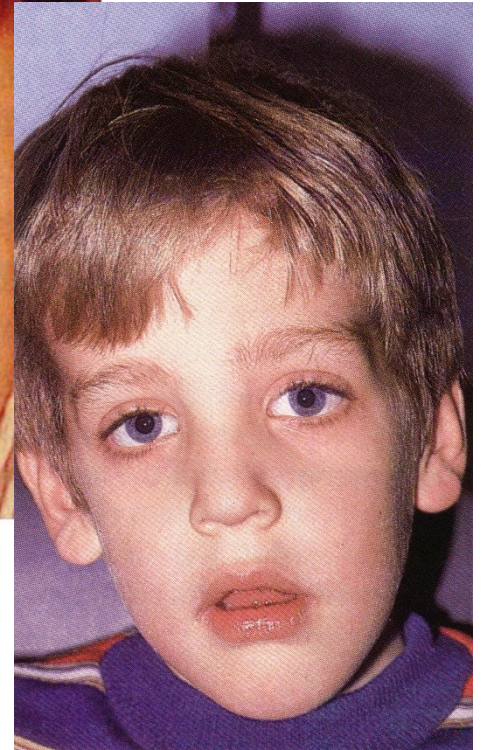
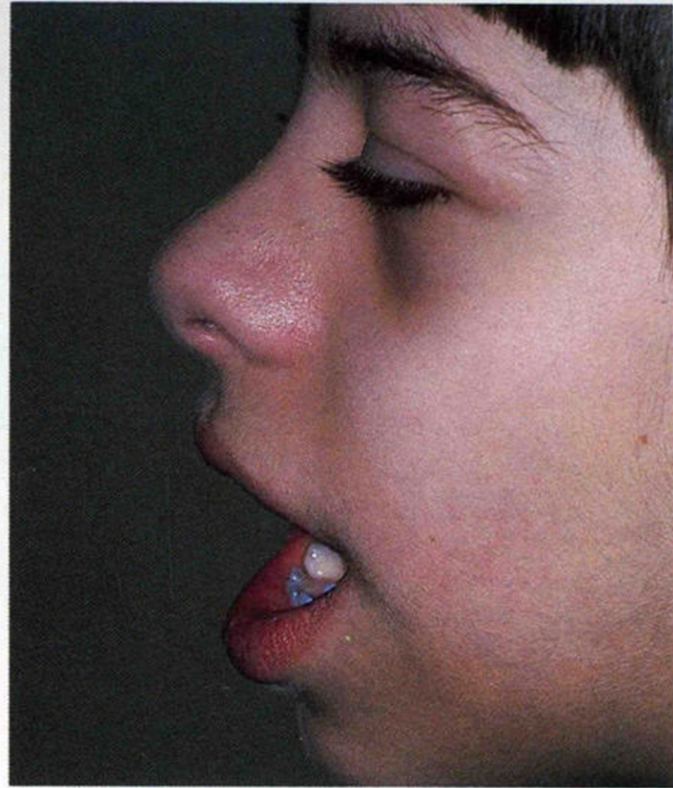
SYMPTOMATOLOGIE HYPERRINOLALIE

- porušena schopnost korektní artikulace většiny nebo všech hlásek podle velikosti VFI
- nejvíce porušeny sykavky a explozivy
- vibranty jsou málo kmitné
- kompenzační mechanismy – souhyby mimického svalstva

SYMPTOMATOLOGIE HYPORINOLALIE

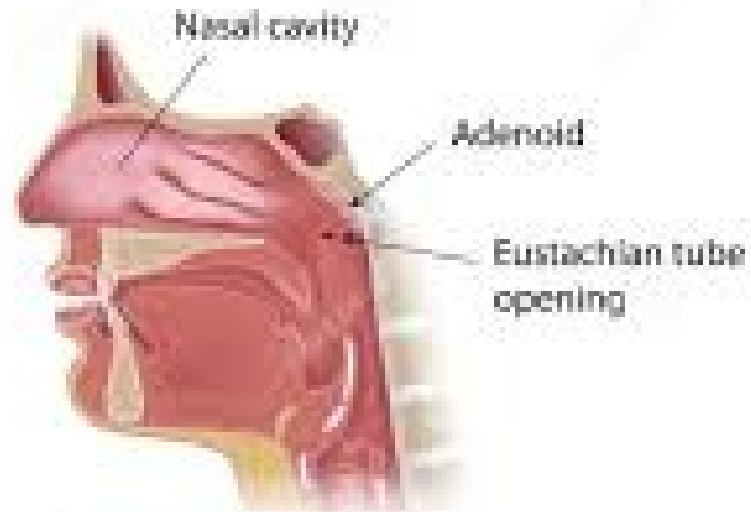
- projevuje se sníženou nosovostí
- mnň = bdd'
- samohlásky jsou tlumené – u, o
- zvuk je nejméně porušen u slov obsahujících hlásky s minimální nosovostí
- dýchání ústy
- typický výraz obličeje

FACIES ADENOIDEA

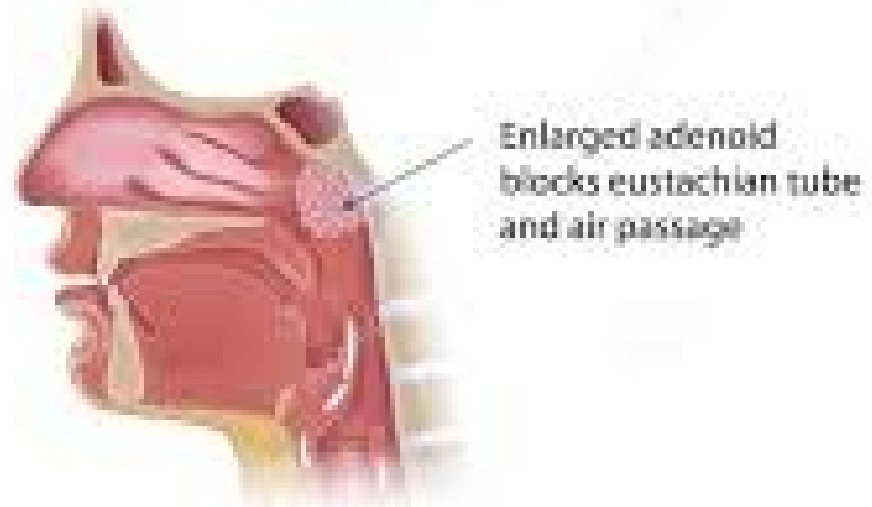

NOSNÍ MANDLE

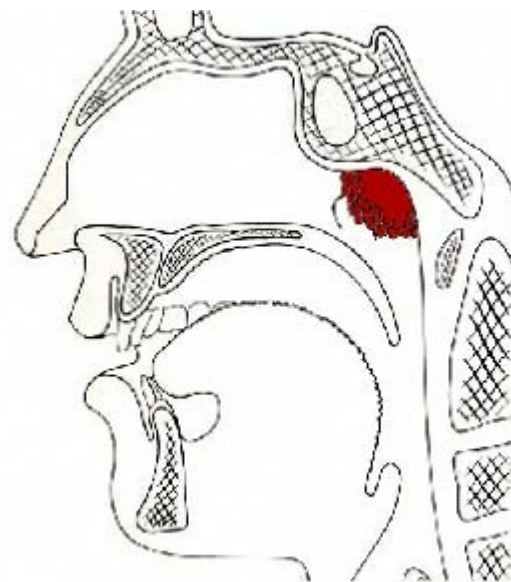
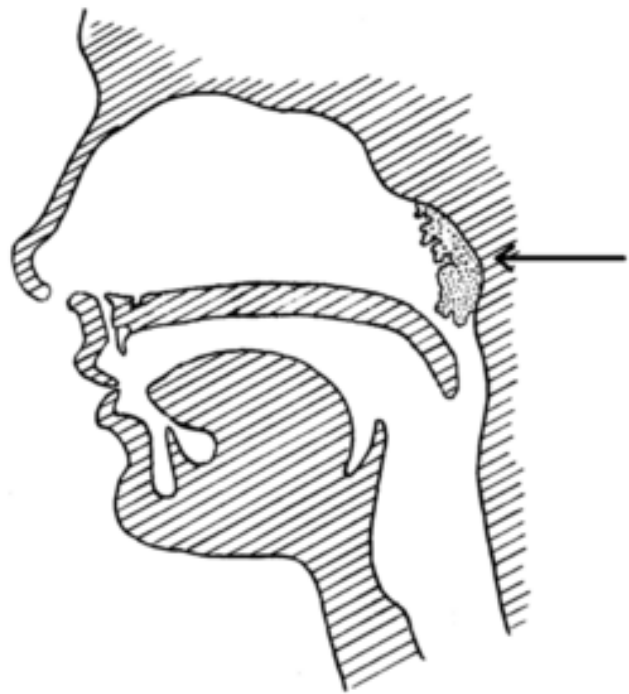
Adenoid Hypertrophy

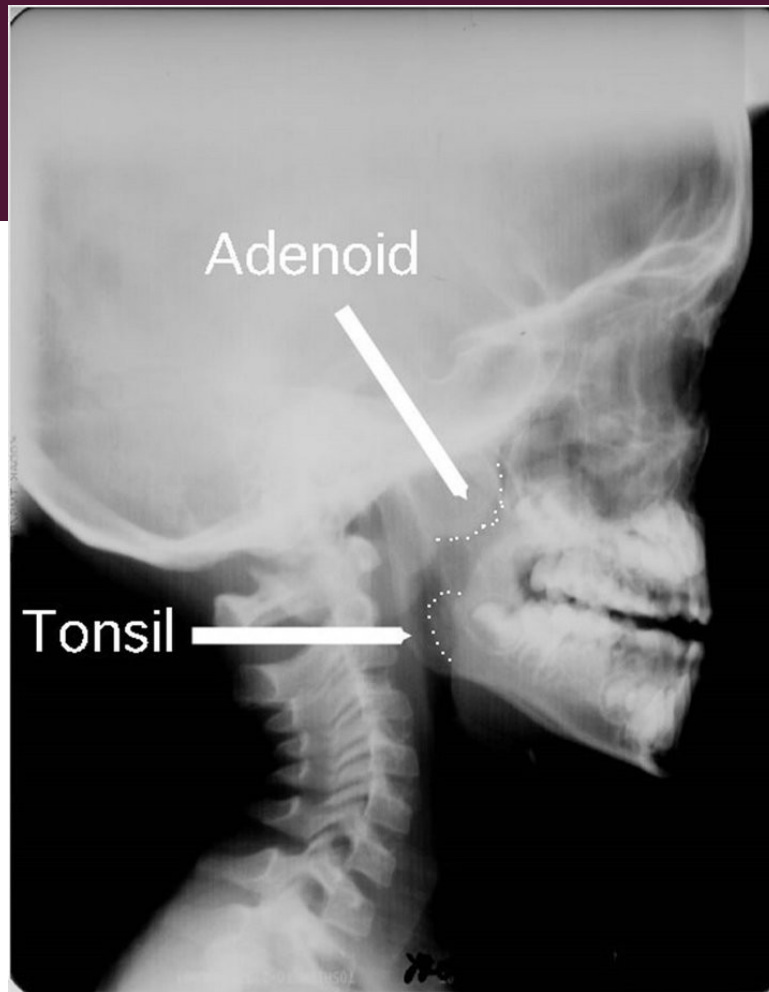

- Adenoidní vegetace

ADENOIDNÍ VEGETACE

SMÍŠENÁ FORMA

- symptomy jsou dány konkrétní kombinací
- narušeny explozivy, samohlásky, sykavky a nosovky

DIAGNOSTIKA

- Orofaciální oblast – inspekce
- Anamnestický rozhovor
- Analýza výsledků odborných vyšetření
- Gutzmannova A-I zkouška
- Czermakova zkouška
- artikulační testy – srozumitelnost řeči

ORIENTAČNÍ ZKOUŠKY

- zkouška nafouknutí tváří
- zkouška pomocí pískání, foukání, chrápání
- zkouška pití brčkem
- schopnost udržet vzduch v ústech a uvolnit ho jednou ústy a jednou nosem
- správně artikulovat explozivy pbkg ve slabikách

PŘÍSTROJOVÉ METODY

- manometrická zkouška
- spirometrická zkouška
- velofaryngometrie
- videofluoroskopie
- endoskopie
- elektromyografie
- aerodynamická analýza

TERAPIE

- hyponazalita
- zahájení logopedické terapie po lékařském ošetření
- po odstranění primární příčiny
- operativní zákrok, léčba
- nácvik správné artikulace nosovek a jejich užití ve slabikách, slovech a spontánním projevu

HYPERNAZALITA

- cvičení na zlepšení směru výdechového proudu
- usměrňování proudu vzduchu, zvyšování orality
- cvičení ke zlepšení rezonance – zlepšení činnosti velofaryngeálního závěru
- snížení výdechového proudu nosem – zvyšování orality na úkor nazality

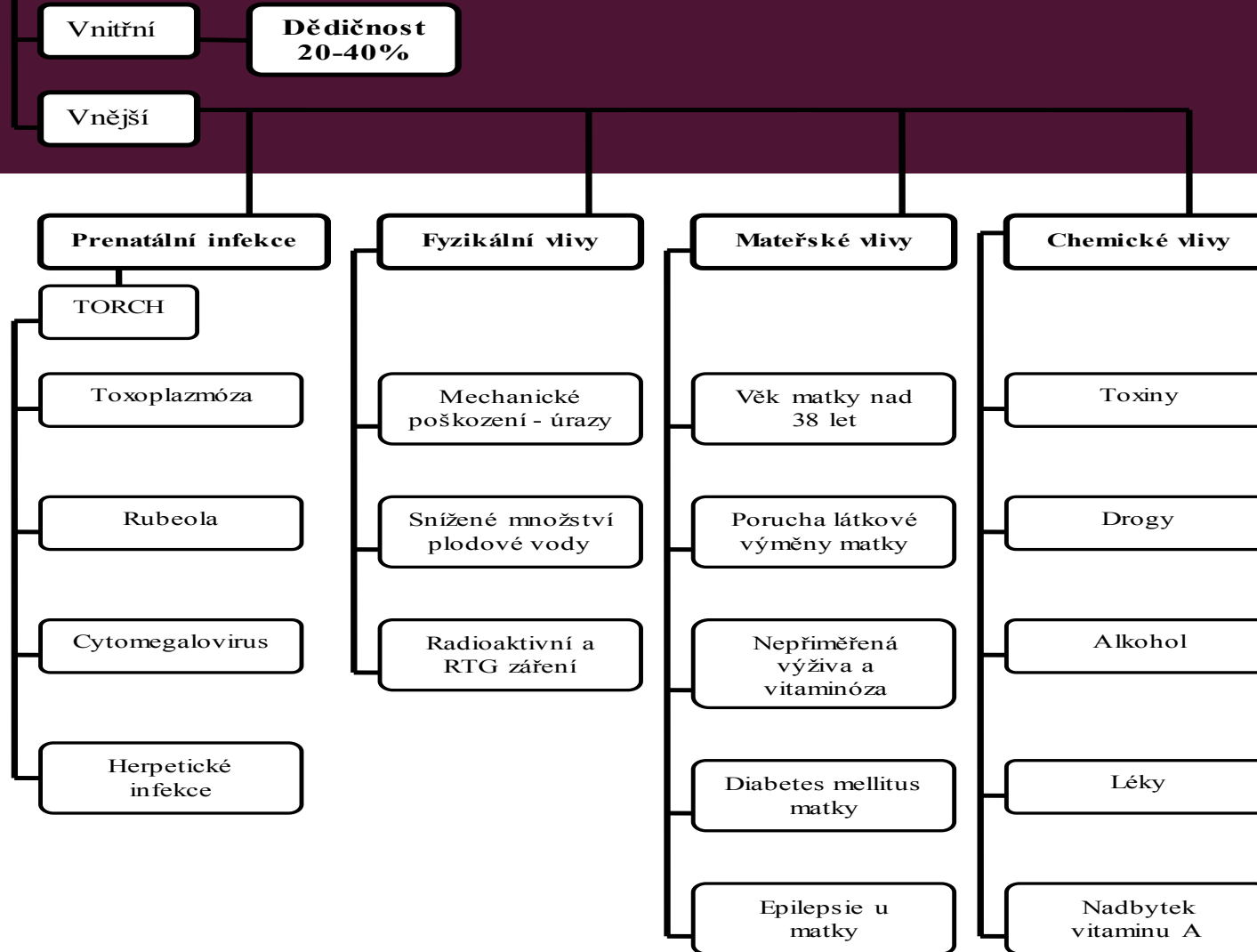
PALATOLALIE

- NKS, jejíž příčinou jsou orofaciální rozštěpy
- OFR – **porušení vývoje střední části obličeje**
- **primární patro** – ret a alveolární výběžek
- **sekundární patro** – tvrdé a měkké patro
- vznikají ve 4. – 9. týdnu nitroděložního vývoje

VZNIK ROZŠTĚPU

- opoždění horizontalizace patrových desek, které se zakládají původně vertikálně
- dislokace, defekt nebo i chybění měkkých i kostních částí tkání
- rozštěp rtu – 27. – 30. den těhotenství
- rozštěp patra asi o 14 dní později

ROZDĚLENÍ PŘÍČIN ROZŠTĚPŮ

KLASIFIKACE ROZŠTĚPŮ

- dělení podle Buriana
- rozštěp rtu
- rozštěp rtu a dásní
- rozštěp rtu, dásní a patra

SUBMUKÓZNÍ ROZŠTĚP

- vyskytuje se poměrně zřídka
- ploténky na zadním okraji patra nesrůstají
- zadní část patra má ve střední linii defekt ve tvaru trojúhelníku
- nad tímto defektem je napjatá tenká až průsvitná sliznice
- defekt je hmatný – vpadlina
- měkké patro – zkrácené, dobrá pohyblivost
- lehká hyperrinolalie

DŮSLEDKY ROZŠTĚPOVÝCH VAD– SHRNUTÍ

- Narušení vitálních funkcí
- Myofunkční obtíže
- Zánětlivá onemocnění
- Narušení růstu horní čelisti

DŮSLEDKY ROZŠTĚPOVÝCH VAD – SHRNU TÍ

- Poruchy rezonance
- Poruchy artikulace
- Poruchy hlasu
- Poruchy sluchu
- Narušený vývoj řeči
- Narušené koverbální chování

SYMPTOMY PALATOLALIE – SHRNU TÍ

- poruchy rezonance
- poruchy artikulace
- nesrozumitelnost řeči
- narušený vývoj řeči
- poruchy hlasu
- narušené koverbální chování

DALŠÍ FAKTORY

- pooperační trauma (jizvy)
- řečová a citová deprivace
- reakce okolí na rozštěpovou vadu
- adekvátní míra stimulace

DIAGNOSTIKA

- obecně využívané diagnostické postupy
- mezioborová spolupráce
- mezioborová spolupráce
- standardní postupy
- přístrojová vyšetření

OPERACE ROZŠTĚPOVÝCH VAD

- Klinika plastické chirurgie Fakultní nemocnice Královské Vinohrady v Praze
- Klinika plastické a estetické chirurgie Fakultní nemocnice U sv. Anny v Brně
- Fakultní nemocnice Brno, Pracoviště medicíny dětského věku v Brně
- protokol léčby
- časový plán chirurgických zákroků

■ OPERACE ROZŠTĚPOVÝCH VAD

- rozštěpů patra výrazně pokročilo
- včasná palatoplastika u dětí s orofaciálním rozštěpem zajišťuje vhodné anatomicko–funkční podmínky pro správný rozvoj řeči
- normální řeči se dosahuje až u 90% dětí
- správné řeči spontánně dosáhne více než 50 % dětí, které podstoupily operaci patra (Kerekrétiová, 2008)

TERAPIE A KOMPLEXNÍ PÉČE

- interdisciplinární přístup
- pediatrie
- plastická chirurgie
- specializovaný anesteziolog
- ortodontie
- stomatologie
- stomatochirurgie
- foniatrie
- logopedie
- psychologie, psychiatrie
- genetika
- spolupráce i s dalšími obory
- dětská kardiologie a kardiochirurgie

-
-
- **chirurgie**
 - operační etapy se volí s ohledem na růstová období operovaných útvarů
 - chirurgický zákrok x vývoj

 - **psychologická péče**

včasný intervenční program

1. poradenství rodičům – poskytnout dostatek informací

- informace o očekávaném vývoji
- poskytování řečového vzoru
- rozvoj komunikační schopnosti
- rozvoj zrakové a sluchové percepce
- hlavním cílem je dosáhnout normální řeči
- získání zájmu rodičů sledovat řečový vývoj dítěte
- sledování a informování o každé změně komunikační schopnosti

2. VČASNÝ DOMÁCÍ INTERVENČNÍ PROGRAM

- realizuje se zprostředkovaně rodičem – nepřímý terapeutický přístup k dítěti
- podpora prvních hlasových a mluvních projevů
- mohou se projevit nežádoucí kompenzační artikulační zvuky – neposilovat
- důležitost správného mluvního vzoru
- minimalizace rozvoje atypických řečových realizací

LOGOPEDICKÁ TERAPIE

- individuální přístup
- aktivní spolupráce dítěte a logopeda (3 roky – dle možností)
- zahájení intervence po chirurgickém zákroku – dle doporučení (6 týdnů)
- aktivní účast rodičů
- postup v souladu s dalšími chirurgickými zákroky
- skupinová a individuální forma

ZAMĚŘENÍ LOGOPEDICKÉ TERAPIE

- korekce rezonance
- korekce artikulace

- průpravná cvičení zaměřená na posílení patrohltanového závěru
- masáže
- dechová cvičení

DŮLEŽITÉ PRVKY LOGOPEDICKÉ TERAPIE

- úprava polohy jazyka
- hlasitost
- sluchový trénink
- zvětšení čelistního úhlu
- práce s hlasem
- dechový trénink
- artikulační terapie
- poskytování zpětné vazby, vizuální feedback